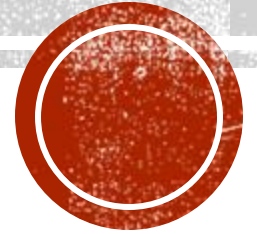

9. SINIF TİYATRO KONU ANLATIMI

www.edebiyatnotu.com

TİYATRO KELİMESİNİN KÖKENİ

- Tiyatro kelimesinin kökeni Yunancadır. İtalyanca teatro veya Fransızca theatre sözcükleri eski Yunanca “seyir yeri” anlamına gelen theatron sözcüğünden alınmıştır.

TIYATRO NEDİR?

- Sahnede canlandırmak üzere yazılmış eserlere “tiyatro eseri“ denir. Bu eserlerin sahnede canlandırılmasına ise “tiyatro” denir. Tiyatro insanlığın başlangıcından günümüze değin toplumlar üzerinde büyük etkisi olan sanat dallarından biridir.

TİYATRO TÜRÜNÜN GENEL ÖZELLİKLERİ

Oyunlar, tiyatroya özgü sahnelerde dekor, kostüm ışıklandırma ile seslendirme gibi yardımcı unsurlar vardır.

Konularını günlük hayattan alabileceği gibi tarihten ve mitolojiden de alabilir.

Olaylar günlük hayatta olduğu gibi gözler önüne serilir.

Tiyatroda oyuncu, seyirci ve metin olmak üzere üç temel husus bulunur.

Tiyatro eğlendirirken aynı zamanda öğretmeyi amaçlayan bir türdür.

Tiyatro diğer edebi türlerden farklı olarak, hareket yani eylemi de içerir.

TIYATRO TÜRÜNÜN GENEL ÖZELLİKLERİ

Tiyatro evrensel bir sanat dalıdır ve yaşamdaki çatışmaları sergiler. Bu sebeple tiyatro oyununun temelini “**çatışma**” oluşturur. Bu çatışmalara iyi-kötü, doğru-yanlış, zengin-yoksun, kadın-erkek, erdemli- erdemsiz, birey-toplum... gibi çatışmaları örnek alarak gösterebiliriz.

Tiyatroda diğer edebi türlerden farklıdır.

Tiyatroda **dramatik dil** hakimdir. Çünkü tiyatro eseri sadece okumak için değil, aynı zamanda oynamak için yazılır çoğunlukla dilin şiirsel işlevi ve heyecana bağlı işlevi kullanılır.

Tiyatro türünün temel anlatım biçimi konuşmadır. Bu konuşma kimi zaman kendi kendine konuşma yani “**monolog**” kimi zaman ise iki kişilik bir konuşma yani “**diyalog**” biçimindedir.

Tiyatro oyunu perdeler ve sahnelerden oluşur. **Perde**, oyun içindeki temel bölümlerin her biri; **sahne** ise perde içindeki alt bölümleri ifade eder.

Klasik bir oyun, **serim-dürüm-çözüm** bölümlerinden oluşur fakat modern tiyatro oyunlarından bu bölümlere pek rastlanmaz.

Batı tiyatrosunun temelini antik yunan tiyatrosu oluşturur.

Eski olmamda bağ bozumu tanrısı Diyonysas (Şarap tanrısı) adına yapılan dini törenlerde ki şenliklerde (Bacchanolia şenlikleri) yer alan koro şarkıları söyler. Daha sonraları koronun karşısına çıkan kişilerle diyaloglar başlar ve böylece tiyatronun temelleri atılmış olur.

İlk olarak yunan oyunu yazarı Thespis , koronun karşısında, farklı kişilikler koyarak tiyatroya bir biçim kazandırır.

DÜNYA EDEBİYATINDA TİYATRO TÜRÜNÜN GELİŞİMİ

Eski Yunandan sonra eski Roma'da devam eden tiyatro, Rönesanstan sonra batıda büyük gelişme gösterir.

Rönesans ile birlikte tiyatro yazarları, tiyatro binaları ve tiyatro seyircisi gittikçe çoğalmaya başlar ve tiyatro öteki Avrupa ülkelerine de yayılır.

Tarihsel süreçte batılı anlamda tiyatro **trajedi, komedi ve dram** olmak üzere üç temel tür üzerine yapılandırılır.

ÜNİYA EDEBİYATINDA TİYATRO TÜRÜNÜN GELİŞİMİ

TÜRK EDEBİYATINDA TİYATRO TÜRÜNÜN GELİŞİMİ

Türk edebiyatında modern anlamda tiyatro türü Tazminat'tan sonra başlar ve gelişir.

Tazminattan önceki Türk tiyatrosu yani Geleneksel Türk Tiyatrosu, Türklerin Orta Asya'da yaşadıkları dönemlerde bir takım taklit gösterileriyle başlayan tiyatro etkinlikleridir.

Batı Tiyatrosu ile Geleneksel Türk Tiyatrosu arasında en temel fark, Geleneksel Türk Tiyatrosunun yazılı bir metne bağlı olmamasıdır.

Gölge oyunu, (Karagöz) orta oyunu, Meddah, kukla oyunları ve köy seyirlik oyunlarından oluşan bu oyunlar irticalen (doğaçlamaya dayalı) yapılan bir gösteri türüdür.

Oyun sahneleme anında gelişir. Her sergilenişinde de değişip çeşitlenerek sürer.

TÜRK EDEBİYATINDA TİYATRO TÜRÜNÜN GELİŞİMİ

Geleneksel tiyatroda, modern tiyatro yapıtlarının sergilendiği gibi sahne gerekmemektedir.

Geleneksel Türk Tiyatrosun da temel oyun biçimleri çoğunlukla güldürüye dayanır ve mizahi hiciv içerir.

Batılı anlamı da yazılan ilk Türkçe tiyatrosu Şinasi'nin 1860 yılında yazdığı "Şair Evlenmesi" adlı oyunudur.

Bu oyun tek perdelik bir komedidir.

Oyun 1860'ta Tercümanı Ahval de tefrika edilmiştir.

Bu dönemde Ahmet Vefik Paşa Moliere'den yaptığı uyarlamalarla dikkati çeker.

Namık Kemal'in "**Vatan Yahut Silistre**" adlı oyunu ilk sahnelenen oyunumuzdur.

Türk tiyatrosu Cumhuriyet döneminde batı modelini benimser.

Bu dönemde hem oyun yazarlığı gelişir hem de tiyatro kurumsallaşır.

TÜRK EDEBİYATINDA TİYATRO TÜRÜNÜN GELİŞİMİ

MEŞRUTİYETTEN BU YANA TİYATRO TÜRÜNDE ESER VEREN ÖNEMLİ SANATÇILARDAN BAZILARI ŞUNLARDIR:

Müşahipzâde
Celâl,

Vedat Nedim
Tör,

Reşat Nuri
Güntekin,

Faruk Nafiz
Çamlıbel,

Muhsin
Ertuğrul,

Nazım
Hikmet,

Necip Fazıl
Kısakürek,

Turan
Ofazoğlu,

Haldun
Taner,

Turgut
Özakman,

Recep
Bilginer,

Refik
Erduran,

Orhan
Asena,

Cevat Fehmi
Başkut,

Behiç Ak,

Sermet
Çağan,

Güngör
Dilmen...

www.edebiyatnotu.com

9. Sınıf Tiyatro Türleri

TIKLAYINIZ

